

ROMANIA LIBERA

APARE IN TOATE ZILELE

ABONAMENTELE:

In Capitală:	Pentru 1 an	30 lei;	6 luni	16 lei;	3 luni	8 lei.
In Districte:	"	36 "	"	18 "	"	10 "
In Străinătate:	"	48 "	"	24 "	"	12 "

Articolii nepublicați nu se înapoiază

Pentru Abonamente, Anunțuri și Reclame a se adresa:

În România: La administrațiune, Pasajul Roman, Nr. 1 bis, București; și la corespondenții ziarelor din județe.
 În Hamburg: La Adolf Steiner, Gänsemarkt, 58. Biroul central de anunțuri pentru Germania.
 Pentru Franța, Anglia, Austro-Ungaria și Italia: Se va adresa la AGENCY HAVAS, Paris.

ANUNCIURILE:

Linia mică pe pagina IV-a . . . . . 30 bani
 Reclame pe pagina II-a și 5 lei. — Reclame pe pagina III-a și 2 lei.
 — Scrierile nefrancate se refuză. —

Pentru inserții și reclame redacțiunea nu este responsabilă.

SCIURI TELEGRAFICE

DE LA ZIARUL STERINE

Berlin 29 Ianuarie.

Face mare senzație darea în judecată a redactorului șef al foii *Kreuzzeitung*, baronul Hammerstein, care se consideră de un ce prea grav. Astăzi s'a făcut o perchiție domiciliară la Hammerstein căutându-se manuscrisul articolului «Sentimentul monarhic.» Hammerstein a dat de bună voce manuscrisul. Sunt aproape treizeci de ani de când *Kreuzzeitung* n'a mai fost confiscată.

Budapesta, 30 Ianuarie.

Peste 3000 studenți au asistat ieri la un mare meeting de protestare contra legii militare. Mai mulți deputați, între alții d'Iranyi, au luat cuvîntul. S'a votat în unanimitate o rezoluțiune protestând contra articolului privitor la voluntarii pe un an și contra examenului în limba germană.

New-York, 30 Ianuarie.

Se va publica corespondența dintre Bismarck și Bayard, relativă la Samoa. Cancelarul acuză pe consulul american din Samoa că a întaritat pe indigeni la turburări. Bayard din partea învinovățește pe funcționarii germani.

Londra, 30 Ianuarie.

Times publică o depeșă din Zaqzibar, care anunță, că au fost noi lupte la Dar-es-Salem. Mulți Arabi ar fi fost uciși, pe când Germanii n'au suferit nici o pierdere, afară de capitanul Landfermann, care după luptă a murit de insolajie.

Arabilii nu vor să libereze pe misionarii pe bați de rescumpărare; ei cer ca toți streinii să părăsească litoralul și mai cer ca misionarii prizonieri să treacă la mahomedanism.

Bruzela, 30 Ianuarie.

Știrea tristă despre moartea Arhiducelui Rudolf a produs o ne mai pomenită conștinație în palatul regal din Bruxela. Regele a rămas înarmuruit de groază; regina Maria Henriette a căzut în leșin. În oraș domnește cea mai mare emoțiune. Mii de oameni umplu străzile Familia regală belgiană pleacă la Viena.

Viena, 30 Ianuarie.

(Moartea arhiducelui Rudolf). Ziarul *Tagblatt* scrie: Ducele Filip de Coburg pleacă cu prințul imperial luni la Meyerling la vânătoare. Luni s'a dat la palat la Maj. sa un prânz de familie, la care erau să participe atât prințul imperial, cât și ducele de Coburg. Dar la masă a venit numai ducelul, aducând scuzele prințului imperial Rudolf, care nu putea veni, de oare ce după amiazi prințul imperial nu se simțea bine și s'au arătat simptome de friguri. Aceasta a oprit pe prințul imperial de a pleca la Viena și el a rămas în Meyerling. Indispoziția prințului imperial o atribuia unei rechi și nu ei de mare importanță. Prințul imperial s'a culcat de vreme și a dispus, ca a doua zi dimineață dejunul să fie servit în salonul de dejun pentru toată societatea vânătorilor spre a pleca imediat la vânătoare. Toți s'au adunat foarte de dimineață în salon așteptând pe prințul Rupolf, care de ordin venea foarte punctual. Dar timpul trecea și arhiducele nu și părăsise camera de dormit toți fură coprinși de neliniște. Iși aduceau aminte, că prințul se simțise rău în seara din ajun și acum începură a se teme că nu cumva să se fi bolnăvit mai greu peste noapte.

În cele din urmă camerierul fu însărcinat să bată la ușa prințului. El nu primi nici un răspuns. Camerierul se întoarse în salon și acum fu încărcinat să intre la prințul imperial. Camerierul intră în iatac, se apropie de patul prințului și îndată înțelese, că s'a întâmplat un ce îngrozitor, că prințul imperial era mort. Evident, că prințul murise de un atac de apoplexie. Camerierul dete un țipăt de groază și fugi înapoi aducând știrea despre nenorocirea ne mai pomenită. Toți alergară și văzură pe prințul imperial mort. Evenimentul teribil fu imediat comunicat la Viena prin telegraf. Afară de groază, ce coperise persoanele, cărora se adresase vestea înfrorătoare, mai veni și întrebarea penibilă, cine să trans-

mită monarhului știrea prea tristă. Se detise în fine să o comunice mai întâiu Maj. sale împărătesei și mama lui asuprăși cu inima frântă să comunice părintelul știrea despre moartea subită a scumpului lor fiu.

București, 21 Ianuarie 1889

Principiile și disciplina fac forța partidelor. Lucrul acesta e un adevăr banal în țările civilizate. La noi însă, el trebuie repetit, pentru ca să intre cu putere în deprinderile celor ce fac politică.

S'a văzut, cum un partid întins și popular în țară, ca fostul partid liberal-național, s'a desfăcut din cauza slăbirii principiilor și s'a transformat, când principiile fuseseră înlocuite de apetituri, într-o nesuferită colectivitate, desordonată și tiranică, care a trebuit să se prăbușească sub disprețul public.

Ce-a pățit acel partid, ar trebui să slujască de învățătură tuturor formațiunilor politice.

Principiile legitimează ființa politică a partidelor. Fără principie, grupările sunt niște coterii fără viitor, cari pot pricinui multe rele, dar niciodată să construiască ceva durabil. Disciplina sporește forța unui partid și face ca activitatea sa să fie mai productivă, presupunând totdeauna că conducătorii lui sunt oameni de guvernământ. Fără disciplină se pisează apa în piua, nu se poate urmări cu statornicie ceva și se anihilează uneori într'o zi, printr'un caprițiu, o operă de ani întregi.

Aceste două condițiuni sunt deci neapărate, pentru existența serioasă a unui partid și pentru putința de a servi interesele Statului.

Dar ce trebuie să înțelegem prin principie, ce trebuie să înțelegem prin disciplină?

Știut este că prin principie se înțeleg ideile dirigente politice, economice și sociale, cari întrunesc pe mai mulți oameni la o lucrare împreună.

Drepte sau nedrepte, isvorite din trebuințele Statului sau din concepțiuni pur teoretice, ideile dirigente constituiesc personalitatea distinctă a unui partid, a unei grupări.

Sunt oameni, cari cred că libertatea este un remediu universal, care este suficient pentru a tămădui orice suferință economică, socială, politică. Sunt alții cari nu au această credință, ci proclamă alte principie, și așa mai departe. Dar oricari fi-vor principiile, ele trebuie să existe ca busolă conducătoare la orice asociație politică.

În situațiunea de astăzi a României, există formațiuni politice rezimate pe principie, cum e partidul conservator și grupul radicalist. Fostii liberali-naționali, că-

zuți de la guvern, se muncesc acum să se refacă împrejurul unor idei, de cari rămăseseră străini. Iar desidența liberală, care aspiră la onoarea puritanismului nu și-a găsit încă caracteristica personalității sale distincte.

Când toate aceste formațiuni eși vor fi afirmat cu destulă claritate crezul politic, când din campania dusă de dănsese se va ști lămurit în țară ce voesc fie-care și de ce forță morală dispun pentru a putea fi adevărate partide de guvernământ, atunci va fi realizat un însemnat progres în viața noastră politică.

Până atunci însă, noi credem că partidul conservator, fidel soldat al libertăților constituționale, care recunoaște puterea legii și respectul ce-i se cuvine, care este amic al ordinii legale și a desvătuirii naturale a progresului, și care reclamă o organizare de sporire a forțelor de cultură, de învățare și de consolidare a naționalității și a Statului nostru românesc, — acest partid a apucat înaintea celorlalte cu caracterisarea principiilor sale.

Dar pe lângă principie, mai trebuie și disciplină într'un partid, dacă el aspiră de a conduce destinele unui Stat.

Prin disciplină, noi înțelegem muncă todeauna fidelă principiilor, iar nu supunere oarbă ordinului unui șef.

Grupările cari se sîpșun astfel unui șef, nu sunt partide politice ci sunt clientela unui patron. Acolo principiile dispar, pentru a fi înlocuite cu un stăpân, față cu care se abdică de la cugetare. Disciplina nu este servilismul.

Șefii de partid sunt caprițioși și tiranici, când câștigă deprinderea de a comanda; iar grupările ce se învață cu închinarea la un idol, uitând principiile, sunt turme dar nu partide.

În istoria noastră politică, am avut destule triste exemple de astfel de deprinderi. Se comanda une ori abandonarea unui principiu, și clientela se grăbia a se supune patronului fără măcar a discuta. Asta nu e disciplină de om liber, ci este supunere de sclav.

Șeful unui partid este purtătorul drapelului pe care stău înscrise principiile partidului. Onoarea partidului este drapelul, iar nu personalitatea trecătoare, supusă la slăbiciuni și la deprindute. Numai ordinul isvorit din principie, merită ascultare.

Ne pare rău când vedem oameni ascunzându-se sub falaciosul pretext al disciplinei, pentru a comite greșeli neiertate. Acești oameni cred, că atunci când patronul la care țin se supără, trebuie să se supere și ei; că atunci când patronul nu mănâncă, să nu

mănânce nici ei; că atunci când patronul atacă o instituție sau o persoană, trebnesc să o atace și dinșii, și așa mai departe.

Aceasta nu e disciplina principiilor, ci este robirea la capriții, care ridică grupărilor legitimitatea de partid.

În luptele noastre, pentru deșteptarea conștiinței politice și refacerea partidelor pe baze moderne, ar trebui să nu pierdem din vedere aceste două condițiuni: principie și disciplină, căci nu este cu viață formațiunea care ar voi să nesocotească aceste condițiuni.

SERVICIUL TELEGRAFIC AL ROMÂNIEI LIBERE

Viena, 1 februarie

Gazeta de Viena, în partea sa neoficială, zice ca raporturile publicate ieri asupra morții principelui Rudolf, se sprijineau asupra primelor relațiuni făcute de cel mai apropiat anturagiu al arhiducelui.

Persoanele cari compun acest anturagiu spargînd ușa camerei de dormit, găsiră pe principie întins mort pe patul său.

Nu mai pe această primă impresiune a unei morți subite se bazara raporturile publicate ieri și suposițiunea unei apoplexii.

Dar profesorul Wiederhofer fiind chemat de urgența la castelul din Meyerling, constată că capul principelui presintă o rană largă care trebuie să aibă moartea ca consecință imediată. Rana fusese produsă de o armă de foc; și de alminterea lângă pat se gasea un revolver descărcat.

Nu mai e nici o îndoială că principie și-a dat moartea, fiind dat că servitorii se aflau atunci în casele învecinate, și că valetul de camera atașat persoanei arhiducelui primind ordinul pentru vânătoare, părăsise pentru un moment apartamentul principelui. Cea ce explică că nimeni n'a auzit detunarea.

O comisiune compusă conform regulamentelor a fost însărcinată să incheie un proces verbal atât asupra faptului însuși, cât și asupra împrejurărilor ce au fost. Câteva persoane din anturagiu imediat al principelui, constataseră, de mai multe săptămâni, că acesta dădea semne de iritațiune nervoasă. Trebuie să se conchidă de aci necesaritate că catastrofa ce s'a produs este consecința unui acces de alienație mentală.

Pe lângă aceasta, principie se plângea des de cât va timp de dureri de cap; el le simțea, zicea densul, de la o cadere de pe cal din toamna trecută, accident asupra cărui se pastrase cel mai mare secret, conform ordinilor exprese ale principelui însuși.

Paris, 1 Februarie.

Se crede în general în cercurile politice că după Havas ședința de ieri Camera va termina mandatul său legal și că alegerile generale vor avea loc numai în Octombrie.

(Havas)

A se vedea ultime știri pe pag. III-a

Situațiunea agricolă în România

Înt'o broșură apărută acum șase șapte ani asupra concurenței grânelor americane, s'a făcut afirmațiunea că ridicarea României pe terenul economic și pe cel politic e a se explica în mare parte prin marele câștig pe care l'au tras Principatele române pe la mijlocul anilor 1850-60 în câțiva ani, favorabili pentru grâne, într'un timp când în tot restul Europei recolta era rea. Atunci streinătatea a început să și îndrepte atențiunea asupra bogatei regiuni de producțiune a României și vice-versa, introducerea grânelor române pe piețele Europei și marile venituri cari rezultau pentru România din această împrejurare nu puțin au contribuit la dezvoltarea unui stat național, de sine stătător la nordul Dunării, alături cu

și favoarea acelor împrejurări esteriore, cărora Principatele datoresc unirea lor. Ori cât de puțin s'ar putea obiecta în contra acestor teze, totuși ea ar fi și mai evidentă și mai înțeleasă de toți în presumpțiunile și premisele ei, dacă ne-ar sta la dispozițiune oare-cari date statistice demne de crezare, cu ajutorul cărora am putea urmări sporirea pământurilor cari, an cu an, se întrebuintează în România pentru scopul culturii grânelor. Am vedea din acele date că pământul de arătură în România de azi e cel puțin îndoit ca dimensiuni în comparațiune cu ceea ce era acum patruzeci de ani și că în consecința acestor împrejurări puterea economică de producțiune și facultatea de export a țării s'au înmulțit în mod corespunzător. Mai cu seamă s'au observat ridicarea aceasta a agriculturii în șesul bogat în humus al țării românești, carele acum câteva decenii era în mare parte neatins și împădurit sau stepă vergină și care mulțumită construirii de căi ferate, cari au favorizat producțiunea agricolă de export, a devenit acum loc de ogoare de o valoare neprețuită. Considerând valoarea mare pe care un agronom cult o dă pădurii ca unei neînlocuibile adunatoare și reguloare a depozitelor atmosferice, s'ar putea spune că disparițiunea gradată a stejărișului de pe șesul român, cultivat în mare parte numai ca huceag, nu e un progres de mare însemnătate. Însă neajunsul de care ne-am putea teme în urma acestei înaintări a plugului, se compensează prin influențele favorabile, pe cari le exercită cultivarea stepelor și mărunțirea țărânelor lor pentru scopuri agricole asupra situațiunii climatice a României. Se constată cel puțin o scădere însemnată a contrastelor climatice și, deși fluctuațiunile de temperatură sunt încă mai mari și schimbările de vreme mai dese și mai imediate de cât în alte țări ale Europei de mijloc și occidentale, totuși iarna și vara României nu mai are caracterul de climă continentală de stepă, precum au constatat-o odinioară într'un mod brusc observatorii mai vechi. Progresele în desfundarea și cultivabilizarea pământului, cari, în afară de Românie, se constată și în Rusia de sud, par a influența stările climatice ale acestor țări în modul analog în care progresele agriculturii în răsăritul Americii, înlăturează împreună cu stepele și asprimele climatei de stepe din ce în ce mai mult.

Dar oricât de mari ar fi progresele cultivării extensive a pământului în România, tot atât de puțin s'a făcut în cursul deceniilor din urmă pentru exploatarea mai intensivă a ogoarelor atrase în serviciul culturii agricole. E adevărat că plugul obișnuit odinioară în țară, care după forma sa întregă nu era de cât vechiul plug roman de o construcție greoaie, a fost înlocuit în mare parte prin plugul modern de fier. Dar fiind că atât proprietarii cât și arendașii lasă în seama sătenilor procurarea inventariului instrumentelor de muncă, cărora le dau pământuri spre cultivare în contra prestării unei părți a produ-

selor secerişului, de și Statul împarte în fie ce an pluguri în număr destul de mare, totuși vor trece încă ani până ce țeranul român să se afile în posesiunea unor instrumente de muncă potrivite pentru o cultură mai intensivă a pământului.

Dar și atunci, ținând seamă că întinderea pământului arabil nu e în raport cu puterea insuficientă de muncă a clasei țărănești și lipsind animalele bune de tracțiune, cultivarea pământului pentru seminături va lăsa în cele mai multe cazuri mult de dorit. Intrebuintarea grapelor de fier e asemenea rară și de și brazda care se dărbăurește foarte lesne pe ogorul bogat în humus pare a face de prisos în cazurile cele mai dese grăbile de fier, totuși arăturile sunt în multe cazuri atât de superficiale, încât grapele de spini cari se întrebuintează în genere și pe cari se așază țeranul însuși spre sporirea efectului lor problematic, pe când soția și copilul mână boii mici, slabi și cu părul aspru, fac că seminătura e întoarsă numai în părțile mai adânci ale ogorului și nu e distribuită în mod egal asupra câmpului.

Insă lipsurile aceste la lucrarea pământului nu sunt singurele neajunsuri de cari suferă agricultura română și care o opresc de a spori producțiunea într'un mod conform cu fertilitatea naturală a țării și cu întinderea terenului cultivat. Cauza principală a acestor neajunsuri consistă însă în exploatarea sleitoare, condiționată prin totalitatea raporturilor agrare din România, care fără a se îngriji de restituțiunea materiilor de trase pământului prin cultură, va produce peste mult său puțin timp secătuirea ogorului. Fiindcă, din cauza lipsei de puteri de muncă ar fi riscată sădirea de plante de cultură, rotațiunea seminăturii rămâne mărginită la schimbarea între porumb și grâu. Unde permite pământul, precum de ex. pe pământuri cari fuseseră împădurite și au fost schimbate în ogoare de muncă, se întâmplă ca pe unul și același câmp să se facă mai multe secerișuri de grâu, în serie neîntreruptă.

Ba există cazuri, că pe un ogor pe care în anul trecut se semănase grâu, în primăvara viitoare să se semene rapiță și în toamna următoare porumb. Și toate acestea să le dea pământul fără gunoieră! Gunoieră minerală e aproape necunoscută, iar neimprospătarea ogorelor cu gunoii de animale se împiedecă de starea miserabilă a culturii vitelor, urmările obiceiului arendașilor de-a da pământul numai pe termene scurte și a nu se interesa de fel de puterea de producțiune a pământului pe ani înainte. Curți c'o regulată gospodărie de grajduri și c'un număr remarcabil de vite e una din cele mai mari rarități. Fiind că țeranul este unicul purtător a toată munca agricolă și are a presta și animalele de tracțiune pentru plug și pentru cărătura produselor, cei mai mulți proprietari și arendași, dintre cari foarte puțini se ocupă personal cu gospodărirea posesiunilor lor, găsesc de prisos a ține vitele lor proprii. S'a întâmplat să constatăm la multe curți proprietărești, de cari atârna complexe de pământuri în întindere de 4 până la 5 mii de hectare, că se aflau pentru trebuințele proprietarului, arendașului sau personalului de administrație cai pentru trăsuri și de călărie, dar nici o singură vacă nu era la grajd. Iar pentru țărani, cari pentru dreptul de pășunare al vitelor lor trebuie să plătească foarte scump proprietarului, vitele sunt o sarcină amarnică de care în mulți ani trebuie să se desfacă cu orice preț, pentru că ei nu posedă mijloace pentru cumpărarea nutrețului de iarnă. E adevărat că boii lor, cari se vindeau în timpuri de lipsă de nutreț pe preț de 20 până la 25

lei, sunt animale mici și neînsemnate. Dar abstracție făcând de împrejurarea că țeranul român e ori și ce, numai crescător de vite nu, totuși vitele acestea pentru cari luxul unui grajd e ceva necunoscut și cari sunt înăsprite în contra tuturor intemperiilor, au prestat cu puterea lor toate serviciile de tracțiune ce li s'au impus, și dacă țeranul, în primăvara viitoare, vrea să capete de la proprietar sau arendaș pământuri de lucru, trebuie înainte de toate să-și înlocuiască boii vânduți iarna pe o preț de nimic, și aceasta cu o cheltuială întreită sau împătrit de mare. Lucrurile acestea se petrec zilnic, încât nimeni nu se mai miră de ele.

Și totuși lipsa unei culturi de vite împreună cu nutrirea în grajduri e unul din neajunsurile de căpetenie ale agriculturii române, și remedii în contra acestui neajuns va trebui aplicat, de nu acum, dar mai târziu și prin silirea împrejurărilor când secătuirea pământului istorit va sili în mod imperativ pe cultivatori să schimbe metoda de pradă de pân'acum. Și acest timp va sosi mai curând de cum se crede.

Căci cu silințele ce există acum de a se supune plugului orice teren propriu pentru agricultură, nu se va mai găsi în toată țara o bucată de pământ odihnit care să poată produce recoltă fără gunoieră. Chiar astăzi se manifestă pe multe moșii urmările metodei de exploatare escesivă și nu e o afirmățiune pesimistă, dacă zicem că în privirea cultivării pământului care progesează numai în mod estensiv, iar nu intensiv, România a ajuns la punctul de culminațiune al puterii sale de-a produce.

Inceputul unei ameliorări se va ivi numai atunci, când în locul exploatarei de latitudii de pân'acum prin arendași, se va naște o agricultură care ține socoteala și de viitor, care prin o tratare mai îngrijită a culturii vitelor, atât de neglijate, să meargă mână în mână cu lucrarea de ogoare mult mai puțin întinse, ceea-ce ar da recolte tot atât de mari ca și sistemul de pradă escesivă de până acum, având și avantajul că țeranul, hărțuit într'o lucrare grăbită și fără folos pe pământurile imense ale proprietarului, ar avea timp pentru o spornică exploatare a propriei sale mici proprietăți.

Dr. H. K.

PORTURILE FRANCE

Sedința de la 13 Ianuarie

D. Lascar Catargiu: D-lor, eu cred că ministerul ar fi putut să mă scutească de fratele oratorice, fiind că eu nu sunt orator, ca să răspund tot cu ast-fel de frase. Dar mai întâi voi declara d-lui Vernescu că n'a fost de loc cestiunea despre leali-tatea sau nealitatea guvernului, și eu nu am zis d-lor miniștri că sunt nealți; căci vă aduceți aminte cum am venit lucrurile de a trebuit să iau eu cuvântul în acea discuțiune.

D. Carp, pe când d. Kogălniceanu și d. Ionescu l'provocă ca să vorbească, a spus că nu vorbește, dar a făcut o declarațiune cum că miniștrii sunt toți de acord ca să combată înființarea porturilor-france. Atunci eu am cerut cuvântul pentru ca să fac pe minister să vorbească; căci voiam să sciu părerea guvernului în această cestiune importantă. Eu am vorbit pe temeiul declarațiunii d-lui Carp, din care se vedea că miniștrii sunt uniți ca să combată proiectul de lege pe care l' susțineam noi.

Astăzi d. Vernescu a luat cuvântul ca să rectifice unele din afirmațiunile mele de ieri, dar să 'mi permită d-sa a' spune că a uitat cele ce s'au petrecut înaintea alegătorilor, fiind-că, eu știu bine că la Galați s'au luat angajamente și cu toate că eu nu am luat acolo cuvântul, însă angajamentele luate de colegii noștri, le consider ca luate și de mine și mă cred și eu nu mai puțin obligat de a le îndeplini (Aplause). De aceea sunt nevoit să aduc aminte d-lui Vernescu că, nu numai în intrunirile ce am făcut, dar și la manifestarea ce ni s'a făcut la hotelul Concordia, noi am eșit în balcon spre a mulțumi de buna primire ce ni se făcuse, și d. D. Brătianu, vorbind în numele nostru, al opozițiunii unite; a promis în fața a mil de oameni, reînființarea porturilor-france.

D. Vernescu zice că era atunci bolnav și nu a vorbit nimic, dar nici eu nu am luat cuvântul atunci, însă pentru aceasta nu cred că suntem mai puțin solidari, nici d-sa nici eu, în această făgăduință ce s'a dat în numele nostru și pe care nici d-sa nici eu nu am repudiat-o în urmă.

Acum, d-lor vă la cestiunea atacurilor ce zic d-nii miniștri că am adus guvernului, când d-voastre sciel că eu nu am făcut decât a constata un fapt văzut de toată lumea și pe care nici d-nii miniștri nu l'au contestat, faptul că avem în Camera o mare majoritate liberal-conservatoare, că Senatul este mai în întregul său liberal-conservator, că ministerul este mai mult chiar decât liberal-conservator; că eu unul din d-nii miniștri ne-a spus că d-lor nu primesc calificățiunea de liberal pe lângă acela de conservator, fiind-că, sunt pur conservatori (Iaritate) și cu toate acestea noi suntem guvernați în toata țara de către colectivisti.

Făgăduiește multe ne-au dat încă de la Martie d-nii miniștri cei puri conservatori și cu toate acestea ia vedeți, d-le Vernescu, și d-le Lahovari, și d-le general Manu, că până astăzi nu au făcut nimic (Aplause); au lăsat de la o marginea a țării la cealaltă mai întreg personalul colectivist în toate serviciile publice; au schimbat pe noi pe celea câte un colectivist, dar câte odată l'a înlocuit cu un alt colectivist, și d-voastre ați văzut chiar în alegerile din urmă cum am fost combătuți de agenții forței publice cari mai pretindevă este pe mâna colectivizților și toți știți cum astăzi chiar colectivisti persecutați pe liberali conservatori. D-nii miniștri zic: vom da afară pe toți cei neonești, pe toți cei răi năraivi! Prea bine; dar pentru ca să aflați ce este în ministerele d-voastre, faceți bine de cam schimbați pe cei cari sunt interesați a vă ascunde adevărul, și veți vedea atunci ce veți găsi dupe urma lor; și mai ales în această privință face, apel la d. Lahovari, ca ministru al domeniilor, unde s'a petrecut mari scandale cu vânzarea moșilor atât în corpurile întregi cât și în loturi mici la țeran; dar, pe cât timp va menține personalul acela care e compromis în aceste scandale, nu va afla nimic nici d-lui nici țara...

D. ministru al domeniilor, Al. Lahovari: Am director pe d. Iacovache, persoană foarte onorabilă.

D. L. Catargiu: Dar sunt uniți din colegii d-voastră cari înlocuiesc pe colectivisti tot cu colectivisti și aceștia ne fac zile amare în țară... (Aplause).

Așa dar, să creadă d. Lahovari că nu dorința de portofoliu ne-a făcut pe noi să ridicăm cestiunea aceasta...

D. ministru al domeniilor, Al. Lahovari: Nu am zis aceasta pentru d-voastră. Protestez l' nu poate să vă atingă cătuși de puțin pe d-voastră acele cuvinte.

D. L. Catargiu: D-le Lahovari, eu nici o dată în viața mea nu mă ascund după deget, eu spun lucrurile așa cum sunt.

Iată care este frica noastră:

Acum ați combătut proiectul nostru pentru porturile-france, a cărei soartă se va vedea chiar astăzi; după terminarea acestei cestiuni, aveți să aduceți câte-va legi și după ce se vor vota acele legi și bugetele, ne trimiteți acasă până la toamnă, și d-voastră rămâneți a guverna țara cu colectivisti actuali și cu cei ce veți mai recruta; dar vai de pelea noastră până la toamnă, și val de administrațiune acestei țări dată pe ast-fel de mâini. (Aplause).

Și ca să vă încredințați d-le Lahovari, căt este de întemeiată temerea noastră vă dau ca probă Monitorul guvernamental, România Liberă, care nu zice ceea ce spuneți d-voastră (Aplause); acel Monitor spune că ministerul junimist a intrat la putere cu misiune ca să facă împăcare, iar nu ca să măture, și se miră de ce d. Vernescu se apucă de măturat, căci noi, zice Monitorul junimist: nu suntem pentru măturat. Și în privința aceasta așa este; căci când unul din miniștri cari se zic puri conservatori dă câte un colectivist afară, pune la loc iarăși un colectivist...

O voce: Ba încă l' înaintează.

D. L. Catargiu: d-lor, D. Carp aseară după ce am vorbit eu, a luat cuvântul și a ținut cestiunea tot pe tărâmul pe care a tratat-o d. Duca, tot ca cestiune de porturi-france în general și definitive și ne-a citat atâtea cifre și atâtea fapte cari, și unele și altele, s'au permis a' l' spune că, nu sunt exacte. Așa, de exemplu, deși în secțiunea d. ministru de finanțe ne a declarat că pentru fisc va fi o pagubă maximă de un milion și jumătate, d. președintele al consiliului, la intrunirea de la hotel de France, a susținut că perderea va fi de trei milioane, și d. Carp tot în ziua aceea a zis că va fi de 4 milioane, dupe cum ved că susține și acum că va fi tot de 4 milioane. Ei bine, d-lor, eu declar cu date foarte pozitive decât acele d-lor miniștri, cari variază de la o zi la alta, declar cu acte formale că aceste țifre sunt exagerate.

Știți, d-lor, care este adevărata țifra a acestei scăderi, în veniturile vamale de cari se îngrijesc atât de mult d-nii miniștrii? Eu vă o dau după date certe și incontestabile, fiindcă știți că pentru consumațiune la Galați este și comuna care ia o a opta parte pe seama ei, și astfel calculând după partea care revine comunei, de 40.000 lei, înmulțind această țifra cu 8, vom avea pentru Galați o pierdere de 320.000 lei, iar la Brăila și mai puțin; cu toate acestea eu pun și pentru

Brăila tot 300.000, ceea ce face în total, pentru amândouă aceste porturi, 600.000 de lei, după cele mai precise și incontestabile calcule, iar nu după țifre de capriciu sau de fantazie. Dar eu vă fac cestiunea de a admite că perderea ar fi de șapte, de opt sute de mii de franci, și chiar de un milion, dacă voiți să aveți o țifra și mai rotundă.

Ei bine, când, în loc de aceste 600.000 de lei, sau chiar fie de 1.000.000, cum ziseți, d-nii miniștri ne spun că tesaurul public va perde 4.000.000, când adică domniile lor exagerează țifrele cu mai mult de cât împătrit, este această o com-batere serioasă și temeinică a propunerii noastre? Și d-voastră, domnilor deputați cari ați basat argumentarea d-voastră în contra porturilor-france pe niște date și niște țifre atât de eronate, și cari v'ati îngrijat de amenințarea d-lui ministru de externe cum că alegătorii au să vă ceară compt de acest deficit de 4.000.000 ce veți produce în budget, credeți oare că ducându-vă înaintea alegătorilor d-voastre și spindu-le că, în schimb, nu a 4.000.000; căci v'am dovedit căt de exagerată este această țifra, ci în schimb unul sume cel mult de 1.000.000 cu care s'ar scădea veniturile vamale, ați redat viața la două orașe principale ale țării, și încă ceea ce este și mai mult ați deschis țării întregi marele comerț al Orientului unde este adevărată scurgere a produselor noastre, credeți că alegătorii vă vor desaproba pentru acest mic sacrificiu, care se compensează cu prisos prin atâtea incalculabile foloase economice ce vor derurge pentru țară din punerea în lucrare a acestei măsuri?

Nu vă este teamă că tocmai respingând acest proiect de lege să vă expuneți la blamul nu numai al alegătorilor din colegiile d-voastră, dar al țării întregi? (Aplause).

Și d-voastră, d-lor miniștri, când ne o-puneți atâtea rezistență și vă găsește atât de mult dorul de economie cu ocaziunea unei țifre atât de modeste, nu vă este teamă că ar putea să vi se aplice zicătoarea aceea românească că sunteți penfrunți mumi și pentru alți ciumă?

Știți, d-lor, ce au făcut d-nii miniștri chiar acum în sesiunea aceasta pentru Banca națională, care nu este de cât o instituțiune colectivistă creată de d-nii și numai pentru d-nii; căci toți cei de acolo sunt colectivisti. Ei au năvălit a subscrie toate acțiunile la emisiune și, dupe ce s'au asigurat fie-care dintr'eiși câte un număr bunicele de acțiuni, au declarat subscripțiunea acoperită și prin urmare închisă. Ei bine, pentru această Bancă, creată în ast-fel de condițiuni și funcționând și astăzi sub administrațiunea colectivistă, d. ministru de finanțe obligă țara să contracte un împrumut de 26.000.000 lei, pentru care plătește 1.600.000 lei dobândă pe an, pe când țara trebuia să plătească Băncii naționale numai câte 260.000 lei pe an, și aceasta sub cuvânt că este un bine general ca să scadă agiul; dar în același timp lasă Băncii și privilegiul de 12 ani mai mult; iar pentru Galați și Brăila nu vor să dea d-nii miniștrii, nu 26.000.000, ci nici un biet milion pe an pentru un timp de zece ani până se vor face docurile și antrepozitele.

Ei bine, d-lor, cum voiți să zic alt fel de cât că d-voastre urmați tot calea cea veche și faceți tocmai ceea-ce făcea d. I. Brătianu, care a dat un privilegiu colectivizților de a lua ei singuri toate acțiunile Băncii pe prețul de 500 franci, și, fiind-că, nu aveau cu ce să plătească nici acești 500 franci de bucată, și cari l' subscrieseră la emisiune, le-a deschis credit la Casa de depuneri, făcând să li se dea câte 1000 lei pentru câte o acțiune de 500 lei. Astfel, dupe ce ei s'au plătit acțiunile cu banii casei de depuneri, și le au mai rămas 500 de franci de bucată, nu s'au mulțumit nici pe atâtea, ci au făcut a se sui acțiunile la 2.000 de franci bucată și atunci s'au desfăcut de d-nesele, aruncându-le în spinarea publicului, care a umplut astfel pungile colectivizților cu câteva milioane.

Acum ved că și d-voastre cam tot pe aceiași cale ați apucat-o, când ați îndatorat țara să plătească o dobândă anuală de 1.600.000 franci, în loc de 260.000 ce trebuia să dea Băncii în timp de 27 de ani, și aceasta o numiți d-voastră soluțiune pentru finanțele țării și banii contribuabililor?

Apoi, dacă faceți pentru Bancă, pentru copiii colectivizților astfel de sacrificii, de ce să nu faceți și pentru Brăila și Galați ceva mult mai puțin? Cum tocmai aici vă găsește scrupulele financiare cele mai riguroase, când în altele sunteți așa de puțin scrupuloși și dați cu mână plină? Să nu se supere d. ministru de finanțe dacă eu spun cugetarea mea pe față și fără multe perifrăse, fiind-că, eu sunt franc, și l' rog să 'mi dea voie a' l' spune că era mai bine să nu fi fost un bancher la ministerul de finanțe (Aplause); căci atunci nu am fi avut proiecte de legi ca acesta pentru Bancă, unde d-sa a fost atât timp censor.

Acei din domniile voastre cari ați fost colegii cu mine în minister, știți că regretatul Boerescu, când era cu noi în acel minister, a voit să deschidă o bancă, și eu i-am pus dilema aceasta: ori bancher, ori ministru (Aplause).

Cum vedeți, d-lor, că d. ministru de fi-

nanțe proteje foarte mult banca; dar cel puțin când a venit cu acea propunere a unui împrumut de 26.000.000 trebuia să fi venit în același timp și cu reforma băncii. Căci, d-lor, nu vă faceți ideile altele de cât realitatea lucrurilor; banca aceasta este dată pe mâna unor oameni cari nu au făcut de cât să s'î creeze resurse pe scama lor din o instituțiune care se pretindea că este creată în folosul comerțului național. Se susține că această bancă este menită să aducă scăderea dobânzilor, dând bani cu 5 sau 6 la sută, însă în realitate prin deprecierea biletelor ei, s'a urcat agiul la 20 la sută, așa încât adevărata dobândă vedeți d-voastră la ce proporțiuni fuseseră se urcă în urma creării cu atâtea nechibănuință a acestei instituțiunii de credit; sau, dacă veri-o chibșuire a fost la înființarea băncii, acea chibșuire nu a avut alt ceva în vedere de cât înăvuierea favorizării regimului în marea daună a publicului și chiar a tesaurului public, care era nevoit să cumpere cu un agiul așa de exorbitant aurul cu care plătea anuitățile și diferitele furnituri din străinătate.

Când, înainte de înființarea Băncii naționale, această calamitate a agiului nu era cunoscută la noi, când dobândă ce se obișnuia pe atunci era în general de 12 până la 15 la sută, vă las, d-lor, să judecați dacă această instituțiune a fost în adevăr, cum se pretindea, o binefacere pencomerț, pentru industrie, pentru agricultură, sau mai mult un desastur economic general pentru toată țara, când peste dobândă de 6 la sută ce lua banca ne a mai adus un agiul de 20 la sută.

De aceea, d-lor miniștri, când vă spunem aceste adevăruri, nu veniți a ne răspunde că aci nu e decât cestiune de portofoliu, fiind-că, cel puțin eu, slavă Domnului, am fost de toate în țara aceasta, și acum, la vârsta în care mă aflu, nu aș dori mai bine de cât să pot trăi în liniște și repaos; dar, dacă am fost nevoit până acum să renunț la liniștea și repaosul pe care l' doream, este pentru că mă credeam dator să iau și eu parte, în puțină mijloacelor mele, la luptele energice cari au avut de rezultat răsturnarea unui regim care ducea țara la peire; și dacă mă vedeți că și acum sunt atât de îngrijat, cauza este că, după cele ce citim în Monitorul Oficial al guvernului și mai cu seamă dupe cele ce vedem că se fac în toată țara, tare-mi este teamă de d-v. că deschideți calea largă colectivizților ca să revină la cârma țării, și atunci d. Lahovari va fi cel d'antău, împreună cu toți oamenii de bine cari au această frică, va fi cel d'antău care se va căi amar de ceea ce se face acum și va regreta din adâmbul inimii că nu s'a unit cu noi ca să luăm toate precauțiunile spre a nu mai vedea în capul țării acel regim ruinător și demoralizator care s'a impus prin teoroare în timp de 12 ani. (Aplause). De aceea să nu creadă d. Lahovari că este vorba de funcționarii onestii cari trebuie a fi menținuți în funcțiunile lor și de cei neonești cari trebuie a fi depărtați, ci e vorba de un sistem întreg care e astăzi reprezentat și susținut de mai întregul personal al serviciilor noastre publice cari sunt date pe mâna lor, și în acest sens am zis, ceea ce și d. Lahovari zicea astăzi dată, că trebuie o bună măturare, și când ne vom pune pe această cale de a mătura și scutura, trebuie înainte de toate să începem a scutura de la minister, căci acolo este cheia.

Vedeți dar, d-lor, că cestiunea pe care o debatem astăzi nu trebuia să se pună din punctul de vedere din care a tratat-o d. Carp ca cestiune generală de principii a porturilor-france; în cazul în care ne aflăm noi nu este o cestiune de principii, ci este cestiunea ca să reparăm nedreptățile, cari s'au făcut Galaților și Brăilei, este cestiune de a da un avânt comerțului general al țării, fiind că, s'au alungat din aceste porturi toate casele mari din Occident cu care aveam cele mai avantajoase relațiuni, și au ramas numai casele din Austria și din Germania, unde, după cum vi s'a dovedit, noi nu strecuram din produsele noastre nici a trei-zece parte în schimbul mărfurilor ce aceste țări introduc la noi.

D-voastre vedeți că taritul autonom nu s'a pus nici cum în lucrare, căci, cum a spus d. Duca ieri, s'au importat la noi mărfuri nu știu de câte milioane fără ca ele să fie impuse la o taxă vamală conformă tarifului autonom.

Așa dar, vă rog, să vă uniți cu noi de a lăsa porturile-france pe zece ani.

Faceți cheiuri, faceți docuri, faceți magazii închise și deschise, faceți basini și toate celelalte lucrări necesari unor asemenea porturi, conform legii din 1874 și când aceste lucrări vor fi terminate, atunci putem să ne întoarcem la starea de astăzi, dar până atunci să avem porturile-france.

D. Carp a venit ieri seară să arate că eu aș fi în contradicțiune cu ceea ce eu am făcut la 1874.

Aci d. Carp, să mă ierte a' l' spune că laudele pe cari le-a făcut administrațiunii și sistemului finanțar al guvernului conservator, se cuvina memoriei reșosatului Petre Mavrogheni, (Aplause), a căruia vânduș și copii mor de foame, de și colectivizții l'au acuzat că a furat.

Iar cât pentru imputarea de contrazicere ce mi se face mie, că eu care am propus desființarea porturilor-france, astăzi cer reînființarea lor, s'au mi permită d. Carp să lămuresc această cestiune mai bine decât se vede că o cunoaște d-sa.

Iată, d-lor, cum stă chestiunea. Când d. Mavrogheni a făcut legea vamală în urma dreptului ce ne redobândisem de a trata de dreptul cu puterile străine, fără intervențiunea curții suzerane, în planul general al acestei legi a trebuit să se cuprindă și porturile-france, și eu nu cred că este un român care să sacrifice interesele generale ale țării pentru o chestiune locală.

S'a propus, este adevărat, în timpul ministerului conservator desființarea porturilor-france, însă sub rezerva de a se face mai întâi docuri, magazii deschise și închise, etc. Acestea însă nu s'a făcut nici după 14 ani, și va mai trece încă timp mult până se vor face.

De aceea, d-lor, vă repet că ați face un act de dreptate și de patriotism unindu-vă cu noi, și căt pentru chestiunea financiară, nu trebuie să vă îngrijiiți, ați dat pentru Banca să 1,600,000 lei pe an pentru 27 de ani, și noi nu vă cerem decât un milion pe an, și încă numai pentru 10 ani.

Galații au avut nenorocirea odată să nu aleagă pe d. I. Brătianu de deputat. El bine, nu vă puteți închipui ce prigoniri a suferit din această cauză. Mai întâi, când s'a făcut drumurile de fer, în loc să meargă linia de la Galați, a mers pe a-lături cu o lungime mai mult de 19 kilometri în paguba călătorilor și a transportului cerealelor.

Când guvernul conservator a venit la putere, a reparat întru câtva acea greșală, când a făcut linia Predeal-Ploiești, unind Brăila cu Galați prin o linie mai scurtă, care plecând de la Teaciu să meargă direct la Galați. Și tot așa a făcut în urmă d. I. Brătianu? În loc de a lăsa să se facă această linie, s'a apucat de a făcut un tunel, a cheltuit 3,000,000 în vânt; căci tunelul d-sale nu servește la nimic.

Acestea sunt prigoniri pentru Galați. Pe de o parte încercări să tăbărit a desființarea porturilor-france, iar pe de altă parte nu i-a dat nici linie directă de drum de fer, nici docuri, absolut nimic.

El bine, în fața acestor nedreptăți, acestor prigoniri nu credeți d-voastre că este drept să dați această satisfacțiune Galaților?

De aceea rog pe toți d-nii deputați, liberali și conservatori, ministeriali și opozanți, să ne unim cu toții asupra unei chestiuni care nu poate fi o chestiune de principiu, o chestiune politică, și mai puțin încă o chestiune ministerială sau de portofoliu, după cum s'a zis, ci numai o chestiune de dreptate și de un mare interes economic pentru țară, ca astfel să votăm chiar cu unanimitate, reînființarea pentru 10 ani a porturilor-france. (Aplauze prelungite).

CRONICA ZILEI

În urma încetării din viața a A. S. I. și R. Arhiducei Rudolf, Principe Imperial al Austro-Ungariei, Curtea MM. LL. Regelui și Reginei a luat doliu pe timp de trei săptămâni, cu începere de la 18 curent.

S'a acordat d-lui căpitan Grădișteanu (Grigore), din regimentul 7 linie, înalta autorizațiune de a primi și purta însemnele de cavalier al ordinului Legiunea de onoare (Franța).

Sunt numiți definitiv la catedrele lor.

D. Constantin Andrian, institutorul clasei IV la școala de băieți din Tulcea.

D. C. Slobozianu, profesor de științele fizico-naturale și agricole la școala normală din Bêrlad, și d-na Ciriacă Rădulescu institutoarea clasei II la școala de fete Nr. 2 din Bacău.

Relație oficială.

MM. LL. Regele și Regina au primit cu o adâncă mâhnire știrea despre îngrozitoarea nenorocire, care lovește într-un mod atât de crud familia imperială și regală a Austro-Ungariei, prin neașteptatul sfârșit al Principelui imperial Rudolf, care a încetat din viață Mercuri, 18 (30) ale curentului, la castelul de la Merling, lângă Baden.

Acest trist eveniment a pătruns de o jale adâncă inimile Auguștilor noștri Suverani, cari erau legați de Ilustrul defunct nu numai prin legătură strânsă de familie, ci și prin legătură de o sinceră și încercată amicie.

Îndată după aflarea acestei dure-roase vești, MM. LL. Regele și Regina au telegrafiat Impăratului și Impărătesei Austro-Ungariei, exprimând viua parte ce iau la această crudă încercare.

Majestățile Lor Imperiale și Regale au răspuns Auguștilor noștri Suverani, mulțumindu-Le în termenii cel mai călduroși.

M. S. Regele a ordonat ca Curtea Regală să ia doliu pe timp de trei săptămâni.

CORPURILE LEGIUITOARE

(SESIUNE ORDINARA)

Camera.—Camera a lucrat în secțiuni.

Senatul

Sedința de la 20 Ianuarie 1889

Sedința se deschide la ora 2.20 minute sub prezidenția d-lui general I. Florescu. Sunt de față 85 dd. Senatori.

Sumarul ședinței precedente mai înainte de a se aproba, se critică de d. Frumușanu, care zice, că nu primește, ca să se retracteze ceva din cele vorbite de d-sa în combaterea de la 18 curent, în contra d-lor P. Grădișteanu și prințului Grig. Mih. Sturdza. Astăzi d-sa nu mai voeste să retracteze nimic.

D. Președinte îl obiectează d-lui vorbitor, că se miră de dânsul, cum astăzi vine să dezică reclamația făcută de ieri.

După acest incident sumarul ședinței precedente se aprobă.

Se citește comunicările.

D. Președinte. La ordinea zilei este interpellarea d-lui G. Mărzescu adresată d-lui ministru al instrucțiunii publice.

După răspunsul d-lui ministru și al mitropolitului Moldovii, Senatul trece la ordinea zilei.

D. Bolintineanu își retrage pur și simplu interpellarea d-sale relativă la pompieri.

D. Nic. Cămarășescu roagă pe onorabilul Senat ca indigenatele și petițiile să se ia numai Sâmbăta.

D. Președinte explică Senatului că propunerea d-lui Cămarășescu este nimerită, rămânând ca când nu va fi de lucru să se ia și în alte zile.

Orele fiind înaintea ședința publică se ridică și pe mâine indigenatele și petițiile.

MAINOU

În alegerile pentru Senat cari au avut loc ieri la Bêrlad, d. M. A. Sturza a fost ales cu 49 voturi în contra d-lui Al. Holban care a întrunit 44 voturi.

Doș buletine au fost anulate.
D. Sturza a fost deja senator în cele două legislaturi precedente.

D. Vineș, prefectul Ialomiței, se află în București pentru a lua instrucțiuni de la ministrul de interne în vederea unei achete cu care este însărcinat în Dobrogea.

O delegațiune compusă de deputați și senatori din Argeș, primarul și câștiga notabili din Curtea de Argeș, au avut ieri la ministrul lucrărilor publice o lungă consfătuire cu d. Al. Marghiloman. Membrii delegațiunii au expus ministrului considerațiunile economice generale și nevoile locale cari fac din construcțiunea liniei ferate Pitești-Curtea-de-Argeș o chestiune vitală pentru partea locului.

Ministrul a ordonat de îndată activarea studiilor începute pentru a se putea prețui valoarea lucrării în vedere cu sarcinile bugetare.

Această delegațiune va fi primită astăzi în audiență de M. S. Regele.

O comisiune de notabili dobrogeni s'a presintat consiliului de miniștri și cere audiență de la M. S. pentru a reclama în numele Dobrogei o asemănare completă constituțională în administrațiune între Dobrogea și România mare.

Confrații de la L'Indép. Roum. anunță comanda de către direcția căilor ferate a unui parc de 50 de locomotive.

Din nefericire fondurile necesare nu sunt încă votate de Cameră; consiliul de miniștri a autorizat însă pe ministrul lucrărilor publice să ceară Camerei fondurile trebuincioase pentru sporirea materialului rulant.

Aseară a avut loc la hotel de France o întrunire parlamentară.

În intențiunea deputaților și sena-

torilor cari o provocaseră ea cată să fie o întrunire restrânsă a membrilor partidului liberal-conservator; întinderea ce a luat însă adunarea prin prezența unui mare număr de membri al majorității, a dat și o mai clară semnificație tendinței generale de a curma scisiunea făcută de unii membrii conservatori. Discursuri au fost rostite de d-nii general Manu, Apostoleanu, Al. Lahovari, Dim. Popescu, Iancovescu, și Ion Lahovari.

Consiliul de miniștri a aprobat convențiunea încheiată cu linia Lemberg-Cernăuți-Iași, care va fi de îndată transformată în proiect de lege.

Informațiunea confrăților de la Lupta, că d. Hiotu, secretarul consiliului de miniștri, ar fi în punctul de a trece ca prefect al județului Dâmbovița, iar actualul prefect al acestui județ, d. Deșliu, ca secretar al consiliului de miniștri, n'are nici un temel serios.

Proiectul guvernului pentru înstrăinarea bunurilor statului în loturi mici numai la săteni și pentru înlesnirea celor săraci cu mijloace de instalare și de procurarea instrumentelor de muncă, este bine primit în secțiunile Camerei de toți oamenii, cari voiesc să întărească temelia statului românesc.

Patru secțiuni au primit cu oarecare modificări proiectul și au numit delegați pe d-nii Săulescu (Craiova), Borănescu (Buzău), Robescu și D. Popescu.

Nu tot așa de favorabil este primit proiectul pentru modificarea legii togmelelor agricole. Din contra, acest proiect este aspru combătut în unele secțiuni. Secțiunea II l'a respins, numind pe d. Aug. Peșacof delegat.

La locurile vacante în directoratul și censoratul Băncii Naționale vor candida, între alții, și d-nii P. Pencovic și A. Popovic.

Românul află că d. Ion Brătianu va primi mandatul alegătorilor col. I din Muscel.

D. B. Popovic, simpaticul comisionar român de la Viena, se află în București.

Ar fi de dorit ca poliția să pună odată capăt scandalurilor ce se întâmplă mai în toate serile la berăria din strada Stravropoleos, casa Dobriceanu, ca să fim scutiți de plângerile ce primim necontenit în contra acestui local.

Ultime Depeși Telegrafice

ALE ROMÂNIEI LIBERE.

— 2 Februarie —

Londra, 1 Februarie.

Niste hoți rămași până acum necunoscuți, au furat ieri sculele soției însărcinatei de afaceri al Statelor-Unite la Londra, în niste condițiuni analoge ca aceea cari au semnalat hoția recentă a sculelor ambasadei Austriei.

Viena, 1 Februarie.

Ziarele dau azi amănunte asupra ultimei epoci a vieții principelui Rudolf. Ele spun că principele avea presimțire de moartea sa; el vorbea de lucruri triste și arăta o mare surescitație nervoasă.

Fremdenblatt ne vestește că căderea de pe cal de care principele a fost victimă s'a întâmplat în Noembrie trecut pe când principele se preumbla la Luxemburg; principele se văta de atunci de vil dureri de cap; cu toate acestea nu voi să consulte nici un doctor, cu toate că aceste dureri persistau.

Viena, 1 Februarie.

Corpul principelui s'a pus în sieri azi dimineață; el se odihnește în mijlocul buchetelor de flori. În fața coșciugului sunt depuse numeroase coroane.

Viena, 1 Februarie.

După Noua Presă Liberă, testamentul principelui Rudolf datează de la 1886. El institue pe fiica sa Elisabeta moștenitoare a tuturor bunurilor sale, ale căror usufruct e rezervat arhiducesei Stefania, tot timpul cât va trăi ea.

Agenția Havas.

BIBLIOGRAFII

A aprut:

Suzara A. cavalier de consul general în București. Situațiunea economică a României în 1886 și 1887. Raporturilor dresate guvernului Austro-Ungariei. Traducere după Handels-Museum, București. Imprimeria Statului Bulevardul Independenței 1888, o broșură 4° 46 pagine.

Era Nouă, broșura ce conține discursurile parlamentare de principii ale d-lui P. P. Carp, se găsește de vânzare la toate librăriile din Capitală, precum și la Tipografia Curții Regale, Pasagiul Român Nr. 12.

Cronicele lui Max (1886—1888) de D. R. Rosetti, 3 lei 50 bani exemplarul; de vânzare numai la administrația ziarului 'Epoca, strada Episcopiei Nr. 3.

Din 'Biblioteca de lectură pentru tinerimea română de ambe-sexe, elaborată de d. I. M. Răureanu, sunt depuse spre vânzare la librăriile d-lor Sococ (calea Victoriei, 7) și Ioanțiu (strada Șelari, 18—20) următoarele cărți, aprobate de onor. ministru al instrucțiunii, a) pentru citire în școlile publice primare, b) pentru analize literare în cursul secundar, c) pentru bibliotece școlare și populare, d) pentru distribuții de premii școlare.

Istoriore pentru copii. — Noue Istoriore pentru copii. — Datoriile copiilor către părinți. — Cele două surori. — Familia cres-tină. — Privighetoare. — Mielul. — Ajunul nașterii Domnului. — Inelul găsit. — Rosariul. — Oule Pascelor. — Emigranții la Brasilia. — Cei doi frați. — Rosa de Tanneburg. (Toate acestea a câte 60 bani exemplarul) Franklin (opere alese), a 80 bani.

Ortografia franceză. Metod practic pentru a studia cu înlesnire ortografia cuvintelor franceze.

Depozitul la Librăria Alcalay, calea Victoriei, sau la autor:

Luca Koslinsky, strada Berzei Nr. 120, București.

Prețul 1 leu și 25 bani.

ARTE—TEATRE

* Teatrul Național, personalul trupeii tragedianului Ernest Rossi, e următorul: D. Ernesto Rossi; D-nele: Aldelaide Brignone, Mira Bonafini, Giusepina Maignari, Ester Bissi, Giulia Simarck, Erminia Robert, Elvira Burelli, Giovana Bissi, Luisa Fortunati, Elisa Benello. D-nii Napoleone Borelli, Augusto Magnari, Savenio Marino, Vincenzo Andreiani, Giuseppe Brignone, Francesco Fortunati, Ariside de Testa, Antonio Marinini, Giuseppe Rosa Spina, Antonio Benella, Luigi Forneris.

Seria reprezentațiilor e următoarea: Hamlet, Othello, Regele Lear, Macbeth, Shylock de Shakespeare; Ludovic XI, de Casimir Delavigne; Kean, de Dumas tatăl; Moartea civilă, de Giacometti.

Ordinea în care se vor juca aceste piese: Vineri 27 Ianuarie: Hamlet; Sâmbătă 28 Ianuarie: Ludovic XI. Lună 30 Ianuarie: Othello. Marți 31 Ianuarie: Regele Lear. Vineri 3 Februarie: Moartea civilă. Sâmbătă 4 Februarie: Shylock. Lună 6 Februarie: Macbeth. Miercuri 8 Februarie: Kean.

* Teatrul Național, Societatea dramatică.—Sâmbătă 21 Ianuarie se vor juca piesa Talere cu două fețe comedie în 4 acte.

Orchestra la 7^{1/2}. — Cortina la 8 ore precise.

* Societatea funcționarilor publici va da în sala Eforiei spitalelor civile (Bulevardul Elisabeta) Sâmbătă 28 Ianuarie 1889, Mare bal cu tombolă dat în folosul fondului filantropic al societății.

M. M. LL. Regele și Regina vor onora balul cu înalta lor prezență.

* Balul Aniversar al societății de bine-faceri a Coaforilor se va da la 23 Ianuarie în Sala Liedertafel, Str. Academiei.

* Sala băilor Eforiei. Sâmbătă 21 Ianuarie, mare eveniment gratis 20.000 lei la balul mascat și nemascat pik-nik aranjat de un comitet cu 2 music. Pentru acest bal s'a construit panoramă optică unde se poate vedea expus 50 tablouri din cele mai frumoase între care și expoziția din Paris.

Prima Societate de Credit Financiar Român din București

Moșia Peretu cu toate trupurile sale din județul Teleorman, adjudecându-se provisoriu asupra d-lui Sergiu Candiano, să a deuce la cunoștință publică, că licitațiunea definitivă să va face în ziua de 25 Ianuarie s. v. 1889, ora 12 din zi.

În acest interval și chiar în ziua de 25 Ianuarie să primesc supra oferte, care pe lângă garanția provisorie de lei 84.200, trebuie să fie însoțite și de suma de lei 85.000 adică 5% din prețul de 1.700.000 lei oferit de d-nul Sergiu Candiano.

Direcțiunea.

De vânzare Casele cu terenul din strada Clementei Nr. 31. Idem din strada Biserica Amzel Nr. 10.

Doritorii se pot adresa la administrația acestui ziar spre a lua informație.

Jalnic: soție, copii, surori, frați, nepoți, nepoate, gineri, cumnați au durerea de a vă face cunoscut cruda pierdere a prea iubitelor lor soți, tată, frate, bunice, socru, cumnat

EMANUEL ROSENTHAL

în etate de 61 de ani

încetat din viață la 20 Ianuarie, (1 Februarie), și vă roagă să bine-voiți a asista la înmormântarea ce va avea loc la 22 Ianuarie (3 Februarie) la Cimitirul Israelit de la șoseaua Chiseleff. Cortegiul va porni de la casa defunctului, strada S-ta Vineri, la 2 ore după amiază.

Persoanele cari n'au primit invitație, sunt rugate să considere înștiințarea de față ca atare.

VIN NEGRU

de Oravița și Golu-Drâncea Vechi de 4 ani, calitate superioară tutulor altor vinuri.—15 fr. vadră și ALB DE DRAGASANI din recolta anului 1888.—15 fr. vadră la PAUN POPESCU & C^{omp.} 18. STRADA LIPSCANI 18.

De vânzare Casele cu locurile lor din strada Soarelui Nr. 9 (Măneala Brutaru).—Doritorii se pot adresa în calea Griviței, Nr. 8.

NOUL PALAT AL ATENEULUI

Duminică 22 curent la orele 1^{1/2} va avea loc o mare reprezentație literară și dramatică dată de d-na Thénard de la comedia franceză din Paris și d. Mey de la teatru Gymnasium.

Se găsește bilete la bioururile jurnalului L'Indép. roum. (str. Clementei Nr. 1) și la casa Ateneului. Intrarea expozițiunii de bele-arte str. Franklin.

CATRE BOLNAVI

Sunteți bolnavi de tuse, de astmă, laringită, stingerea vocii, durere de gât, de ori-ce fel de catar sau bronhită și vreți să vă vindecați sigur și repede?

Cumpărați minunatele Hapuri de Catramină ale d-lui dr. Bertelli, aprobate de guvernul italian cu decretul ministeriale din 28 August 1886 și 2 Octombrie 1887 premiate la Congresul medical din Pavia 1887, la Congresul de igienă din Brescia 1888, la marele Concours de științe din Bruxelles 1888, unde între toate specialitățile medicinale expuse de către farmaciștii din toate țările au fost premiate numai hapurile de catramină Bertelli, precum și la expozițiunea internațională din Barcelona 1888. Sute de certificate de la celebritățile medicale și de la persoane vindecate chiar în țară, cari stau la dispozițiune onor. publică la d-nu dr. M. Georgescu, str. Brezoianu No. 19, sunt o probă de calitățile minunate ale acestor hapuri.

O cutie de adevărate hapuri de catramină costă lei 3.90 și se vinde numai și numai la d. dr. Mihail Georgescu, strada Brezoianu No. 19, București.

La d. dr. Georgescu, reprezentantul d-ruului Bertelli, se află medicamente pentru următoarele bôle: bôle lumbare, sifilis, scrofule, impotența bărbatului și sterilitatea femeii, reumatisme, bôle nervoase, epilepsia, ori-ce bôla de ficat, stomacimă și altele.

CONCURENȚA

Vend mult, câștig puțin

C. T. CRISTOFOR

'La Marinari'

Calea Victoriei, No. 100

vis-à-vis de Cismeaua Roșie sub Jokei-Club.

Zahar frances	kilo	1.10
Cubic		1.10
Cafea martinică calitate I a		4.-
Cuba		4.-
Rio		3.60
Uncelelmn frances de Nisa		3.-
Grecesc		2.-
Lumânări de lux	fundu	1.40
Calitatea a II-a		1.10
Rom jamaica	kilo	4.-
Orez turcesc		—50
Macaroane de Pesta		1.20
Făină de Pesta calitate I a		—60
Făina	II-a	—40
Scorbeală albă cu lustru		1.40
Măslina dulci		2.-
Brânză de Olanda		4.-
Cremă		4.-
Roquefort		6.-
Ghiuden de Butoșani		4.-
Halva de Indrenea		2.-
Ceal Comp. Colonial	Cutie	4.-

COLOSSEUL OPPLER

Sala Imperială

ZILNIC

Mari Reprezentații variate

Debutul renumitului Walzer Trio Luri-Luri și a d-lor Max și Willey Knock-Abouts: Debutul celebrului quartet de dame numit Silfidele Dunărei.

Duminică după amiază la orele 3, reprezentație pentru copii, cu prețuri reduse.

Omnibusurile circula de la Boulevardul Elisabeta.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Table with columns: Activ, Bilanțul general închis la 31 Decembrie 1888, Pasiv. Lists various assets and liabilities with monetary values.

Table with columns: Debit, Profit și pierdere închis la 31 Decembrie 1888, Credit. Lists expenses and income with monetary values.

p. Guvernator, Anton Carp

Director, Th. Ștefănescu.

FABRICA DE MAȘINE „AUGSBURG“

in AUGSBURG (Germania)

Fondată în anul 1840 - Societate pe Acțiuni de la 1 Decembrie 1857

Mașine de tipar cu 1 cilindru și cu 2 cilindre. Mașine de tipar pentru a tipări de o dată cu 2 culori. Mașine de tipar cu cilindru și fără cilindru, (funcționând cu pedal).

MASINE DE TIPAR ROTATIVE

Mașine de tipar pentru a tipări Ziare, Broșuri, Ilustrații, și pentru a tipări de o dată cu două sau cu mai multe culori. Cea mai frumoasă descoperire al secolului PENTRU A SE ÎNBOGĂȚI

Advertisement for 'La Jocheu' featuring a horse and rider illustration. Text: 'Harnașamen te Militare', 'Magazinul și Atelierul de Șelărie', 'București - Calea Victoriei Nr. 57'.

Advertisement for 'APA DE QUININE Tonică' by ED. PINAUD. Text: 'Conservă puterea perelui, încetează căderea lui, scote, mătreașă, lincoșoos mănecarizeo.'

Advertisement for 'N. LUPAN & D. FURNICA' featuring a hat illustration. Text: 'Magasin de Palării și Blănarii', 'Bogată Asortiment de Palării Bărbătești și de Copii din cele mai renumite fabrici din Europa'.

Advertisement for 'Magazinul de Pânzării și Lingerie la Confiență'. Text: '40% MAI EFTIN', 'Calea Victoriei vis-a-vis de Teatrul, în noul hotel Continental', 'DESFACERE TOTALA'.

Advertisement for 'Eforia bisericeii Kretzulescu'. Text: 'De închiriat de la 23 Aprilie viitor apartamentul întreg din calea Victoriei, ocupat astăzi de d-na Briol'.

Advertisement for 'J. RESCH & FII' featuring a watch illustration. Text: 'Cassă fondată în anul 1837', 'Bijuterii și Joareri al Curței M. S. Regelui Carol I', 'Patek Philippe & C-nie din Geneva'.

Table with columns: Cumpără, Vinde. Lists various financial instruments and their values.

Advertisement for 'MARELE CIRC SIDOLI' featuring a horse illustration. Text: '7, Str. Poliției, 7', 'Astăzi Sâmbata 21 Ianuarie 1889', 'HIGH-LIFE', 'Duminică 22 Ianuarie 1889', 'Luni 23 Ianuarie 1889'.

Advertisement for 'Mare Depou de Vinuri de Drăgășani HOTEL KIRIAZI'. Text: 'Vinuri veritabile de Drăgășani VECI și NUOI', 'George Șerbănescu', 'STEFAN OIESCU'.

Table with columns: Cumpără, Vinde. Lists various financial instruments and their values.